

EDITURA PARALELA 45

Redactare: Michael Haulică
Tehnoredactare: Mihail Vlad
Pregătire de tipar: Marius Badea
Design copertă: Laurențiu Midvichi

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Antologia prozei românești science-fiction / o antolog. de Michael Haulică. -

Pitești : Paralela 45, 2018

ISBN 978-973-47-2857-2

I. Haulică, Michael (antolog.)

821.135.1

Copyright © Editura Paralela 45, 2018

Prezenta lucrare folosește denumiri ce constituie mărci înregistrate, iar conținutul este protejat de legislația privind dreptul de proprietate intelectuală.

www.edituraparelela45.ro

ANTOLOGIA PROZEI ROMÂNEȘTI SCIENCE-FICTION

selecție de Michael Haulică

EDITURA PARALELA 45

Editura Paralela 45

Cuprins

<i>145 de ani de science-fiction</i> [Michael Haulică].....	7
Figurine de ceară [Mircea Opreță].....	12
Cronicile oamenilor iridium [Dănuț Ungureanu]	35
Rugă pentru străbuni [Aurel Cărășel].....	49
Deratizare [Lucian Merișca]	67
Expresia Finală [Silviu Genescu]	79
Big bang, Larissa [Cristian Mihail Teodorescu].....	93
Început de anotimp ploios la Ezary [Marian Truță].....	109
Omul Milenar [Liviu Surugiu].....	129
Decablat [Marian Coman]	141
Pangul Albastru [Ana-Maria Negrilă].....	145
Lipstick [Michael Haulică]	164
La cercuri [Doru Stoica].....	171
Eu și un câine [Ona Frantz]	183
O femeie de succes [Roxana Brânceanu].....	197
Dincolo de orizont [Lucian-Dragoș Bogdan]	209
La Statui [Eugen Cadaru]	231
Observatorul [Florin Purluca]	243
Hoțul de moarte [Miloș Dumbraci].....	259
O zi din viața mea [Daniel Timariu].....	287
În neant [Mihai Alexandru Dincă].....	303

145 de ani de science-fiction

Pentru a ajunge la originile literaturii science-fiction românești ar trebui să facem un salt în timp, de exact 145 de ani, dar întinși pe trei secole. Prima proză science-fiction publicată pe teritoriul României este povestirea „Finis Romaniae”, de Al.N. Dariu, apărută în 1873. Astăzi am încadra acea povestire în subgenul istorie alternativă.

Un alt reper important este 1899, când a apărut romanul lui Victor Anestin, *În anul 4000 sau O călătorie la Venus*. Următoarea bornă ar fi 1914, când a apărut un alt roman al lui Victor Anestin, *O tragedie cerească*. Și tot în 1914 a apărut „romanul astronomic” al lui Henric Stahl, *Un român în Lună*. Bineînțeles, cărțile lui Jules Verne și H. G. Wells au și ele contribuția lor, așa cum, mai târziu, alți scriitori celebri au contribuit, fără să știe, la apariția generațiilor următoare de scriitori români de F&SF. Și să nu-i uităm pe scriitorii ruși de SF, a căror influență în anii '50, chiar și '60, a așezat seful românesc pe calea cea bună a ce va fi fost varianta de *political correctness* a vremii.

În 1955 a apărut *Colecția de Povestiri Științifico-Fantastice* (întreruptă în 1974, reluată apoi, după 1989), cu o importanță hotărâtoare în formarea unei literaturi SF autohtone.

Dintre scriitorii anilor '60 - '70, prezintă interes și astăzi, cărțile lor având parte de ediții noi de-a lungul anilor: Camil Baci - cu *Grădina zeilor* (1968), Sergiu Fărcășan - cu *Vă caută un taur* (1970), Victor Kernbach - cu *Luntrea sublimă* (1961), George

Anania și Romulus Bărbulescu – fie cu volume individuale, ca *Test de fiabilitate* (1981) în cazul lui Anania și *Catharsis* (1983) în cazul lui Bărbulescu, fie cu volumele scrise împreună, ca *Doando* (1965), *Ferma oamenilor de piatră* (1969) și *Paralela Enigmă* (1973), Adrian Rogoz – cu *Prețul secant al genunii* (1974) și Ion Hobana – cu volumele de povestiri *Oameni și stele* (1963) și *Un fel de spațiu* (1988), Vladimir Colin – cu *Babel* (1978).

Generația următoare aduce în scenă autori ca Gheorghe Săsărman (al cărui volum de povestiri *Cuadratura cercului* (1975) a fost publicat în SUA, în traducerea Ursulei K. Le Guin), Mircea Oprea, scriitor activ și în prezent, autor de romane și volume de povestiri – *Noaptea memoriei* (1973) sau recentul *Sindromul Quijote* (2014), precum și al celei mai importante exegeze a literaturii SF autohtone, *Anticipația românească* (1994 și edițiile ulterioare).

Anii '80 au însemnat o explozie a science-fictionului românesc, au fost anii în care au apărut zeci de cenacluri în țară, anii în care Convențiile Naționale (RomCon – prima ediție desfășurată în 1972) au devenit lucruri obișnuite (deși avem convenția din 1983, care a fost întreruptă la intervenția autorităților). Au fost ani în care tinerii scriitori au avut acces la cărțile autorilor englezi și americani (fie de la biblioteci, fie prin traduceri care circulau din mână în mână prin cenacluri). S-a cristalizat un fel de a scrie – cu acțiune, uneori în detrimentul personajelor, dar cu idei îndrăznețe – proza scurtă fiind practică de majoritatea scriitorilor, ea fiind citită în cenacluri sau publicată în fanzine.

Printre cei care s-au afirmat atunci și sunt încă în activitate, se numără Rodica Bretin (*Efect holografic*, 1985), Silviu Genescu (*Rock me Adolf, Adolf, Adolf*, 2008), Leonard Oprea (*Domenii interzise*, 1984), Cristian Mihail Teodorescu (*Senzoriada*, 2014), Dănuț Ungureanu (*Așteptând în Ghermana*, 1993), Marian Truță (*Vremea renunțării*, 2008).

Anii '90 sunt anii în care se poate vorbi, în sfârșit, despre o piață de carte SF în România. Și dacă la asta mai adăugăm revistele *Jurnalul SF* și *Colecția de Povestiri Științifico-Fantastice Anticipația* (cea care a preluat moștenirea vechii CPSF), avem create deja

premisele apariției unei generații de scriitori care au recuperat cyberpunkul la doar 10 ani distanță, apoi s-au apropiat din ce în ce mai mult de curentele și subgenurile practicate pe piața mondială de SF, și vorbesc despre sincronizări asumate, nu întâmplătoare, nu rodul unor „trageri la temă” din partea criticii dornice de protocronisme.

La sfârșitul anilor '90 au debutat Sebastian A. Corn (*2484, Quirinal Ave*, 1996), Liviu Radu (*Trip-Tic*, 1999) și Ona Frantz (*Sfâșierea*, 1999), iar după anul 2000 s-au impus Dan Doboș, Marian Coman, Roxana Brînceanu, Lucian-Dragoș Bogdan, Ana-Maria Negrilă, Doru Stoica și mai tinerii Oliviu Crâznic, Eugen Cadaru, Ioana Vișan, Daniel Timariu, Florin Purluca, Miloș Dumbraci, Alexandru Lamba, Mihai Alexandru Dincă.

Literatura SF scrisă și publicată acum în România se caracterizează printr-o mare inventivitate în ceea ce privește ideile SF, printr-o largă paletă de stiluri și prin modernitatea ei, prin sincronismul cu ceea ce se scrie în lume. După cum afirma criticul spaniol Mariano Martín Rodríguez, este una dintre cele mai bune literaturi de gen care se scriu azi în Europa.

Michael Haulică

Figurine de ceară

Cred că nimic nu mă putea indispune mai mult, aveam impresia că în clipa aceea totul fugise de lângă mine, se îndepărtaseră și pereții de sticlă, și fișierele, și luminile care, pe un panou de mari dimensiuni, punctau harta stelară.

— Ar fi cazul să vezi ce se mai întâmplă pe Bactriana, îmi spusese șeful. Oricum, tu ai încurcat lucrurile acolo, n-am uitat. Și a trecut destul timp ca să se mai așeze...

De ce eu? mi-am zis, ca fulgerat. De ce să mă întorc eu acolo? Să mergă altul, am propus. Să mergă unul dinăștia mai tineri.

Șeful m-a întrebat dacă nu cumva am obosit, dacă am de gând să dau în primire. Mă ironiza, vulpoiul roșcat! Și, ca să nu-i văd începutul de zâmbet în colțurile gurii, își mușca buza de sus și mă privea întrebător, din dosul pupitrului pe care își odihnea mâinile.

— Să mergăăștia mai noi, am repetat și i-am vorbit de unul care se plângea în stânga și în dreapta că nu-i dăm de lucru decât mărunțișuri. Se plângea de inactivitate. Că, zicea, nu alesese profesiunea asta ca să înțepenească la bază, la un loc cu calculatoarele. Uite, ăsta abia așteaptă o sarcină serioasă, am spus. Trimite-l pe Bactriana, însă nu singur. Să-l însoțească încă doi-trei...

— Bine, o să reflectez, a mai zis șeful.

Dar încă nu știu în ce măsură l-am convins să mă lase în pace, să nu mă scoată din treburile în care m-am vârât în ultimii ani până peste cap.

— În orice caz, a adăugat, sunt hotărât să cer reînscirerea Bactrianei între problemele noastre curente.

N-are decât! Îmi ziceam, încercând să mă conving ca asta nu mă mai privea, că eram scos din cauză, indiferent ce s-ar fi întâmplat cu Bactriana sau cu institutul. Bactriana reprezentase pentru mine ceva, demult, când abia descâlceam alfabetul profesiei. Și nu numai eu abia îl descâlceam, ci toți ceilalți, inclusiv șeful. Dar m-au delegat pe mine să mă deplasez pe Bactriana, iar alegerea n-a stârnit nici vâlvă, nici opoziții, fiindcă nimeni nu se grăbea să zboare în constelația Leului, spre o planetă obscură. Așa că n-am avut concurență și am zburat eu. Planeta era înscrisă în planul de cercetări mai pe la sfârșit, din inspirația nu știu cui. Atunci însă eu aveam anii la care viața sub cupolele de sticlă îți pare o neîntreruptă lăncezeală, deci promisem misiunea cu firescul entuziasm al vârstei și îmi făceam fel de fel de planuri. Doi frați mai mici (unul a murit într-un accident, curând după plecarea mea, iar celălalt și-a văzut de treabă, făcând o frumoasă și comună carieră ca instalator de trasee subterane) fuseseră atât de entuziasmați de aventura mea, încât m-au însoțit o vreme, la bordul navei speciale de care ne serveam în asemenea împrejurări. Și m-ar fi însoțit până la capăt, ceea ce n-ar fi fost rău, spun eu acum; dar misiunea era individuală, era numai a mea, așa că ei trebuiseră să se întoarcă pe Pământ, resemnați, în timp ce eu, înghesuit în cabina spațială, mă prăbușeam în interiorul constelației Leul.

Șeful spune: ai încurcat lucrurile acolo. Și pretinde că, dacă le-am încurcat, tot eu trebuie să le descurc. Ușor de zis! Dar aș fi vrut să-l văd pe acela care, în locul meu, nu le-ar fi încurcat, aș fi vrut să-l văd. Bactriana – ce știusem eu despre Bactriana? Și alții, ceilalți, ei ce știau?

— Ai o sarcină ușoară, mă asigurase șeful, atunci, prevenindu-mă: Să nu-ți faci iluzii!

Chiar așa îmi spusese, să nu-mi fac iluzii. Calculele ne conduceau spre imaginea unei planete pustii și, ce e drept, calculele nu erau greșite. Planeta, la data apariției mele, fusese pustie. Îmi amintesc că, amortit în poziția incomodă la care mă obligase zborul, m-am trezit cu destulă greutate din somnul acela comparabil cu un leșin fără capăt, sau chiar cu moartea. Mă dezmeticeam

anevoie, deși cabina spațială se odihnea de mai multă vreme pe solul Bactrianei, trecuse aproape o lună terestră de când mă aflam acolo. Dar nu fusesem în stare să-mi recapăt mai repede simțurile și inteligența. Eram slăbit, amețit, încât am zăcut, de când îmi amintesc, ore în șir cu ochii întredeschiși și mi-au trecut pe dinainte atâtea lumini și umbre, în orele acelea, că multă vreme, apoi, nu mi-am putut da seama dacă percepușem imaginile lipsite de consistență ale altei lumi, sau dacă nu cumva trăiam halucinațiile minții mele chinuite. Mai degrabă așa. Halucinasem pe parcursul lentei mele desprinderi de o existență inconștientă, intrând treptat în realitatea spațiului străin care mă absorbise.

— Ai încurcat lucrurile acolo, eu n-am uitat! spunea șeful.

Și aștepta ca tot eu să le descurc. Și unde? Tocmai pe Bactriana, o lume a nimănui, un mediu păstos în care pașii mei lăsașu, întâpărite într-un pământ elastic și nesigur, primele urme. Cer îngreunat de valurile leneșe ale norilor. O lumină difuză, parcă rece și grea, strămutându-se neverosimil de încet dintr-un orizont în altul, după soarele pitic, mai tot timpul ascuns, care o producea. Asta era Bactriana, așa am găsit-o în prima zi a șederii mele acolo. Un spațiu al liniștii, așa fi fost tentat să cred. Un spațiu al liniștii depline...

Eram slăbit și amețit, abia îmi venisem în fire, dar locurile îmi păruseră atât de calme și atât de nepericuloase, încât am riscat o ieșire, o plimbare scurtă, de orientare numai, după ce parcursesem în grabă un rezumat al observațiilor făcute de aparate în timpul somnului meu. Nu m-am îndepărtat prea mult, mergeam în așa fel încât să am tot timpul cabina spațială în spate și din când în când întorceam capul, s-o văd și să nu pierd direcția. Coborâsem într-o regiune destul de accidentată – departe zăream pante dezgolite, poate versantul ondulat al unui vulcan stins. În altă parte cocleau câteva bălți murdare și solul devenea acolo mai noroios decât cel pe care călcam cu toată prudența, de teama unor capcane ascunse. Aparatele cercetaseră mediul, știam că pericolul începea doar la o anumită distanță de bălțile sau lacurile acelea. Dar solul era prea elastic și uneori prea alunecos, ca să-mi pot învinge imediat reținerea dictată de simțul autoconservării.